

Τάσος Ανθουλιάς

ΝΟΤΙΟΣ ΠΟΛΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ

Η Ανταρκτική είναι η νοτιότερη ήπειρος της Γης
στο κέντρο περίπου της οποίας είναι ο Νότιος Πόλος.

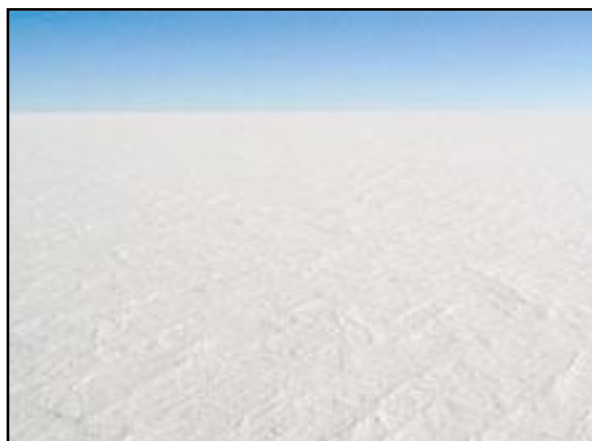
Το όνομα Ανταρκτική
προέρχεται από την ελληνική σύνθετη λέξη ανταρκτική,
που σημαίνει «αντίθετη από την Αρκτική»,
δηλαδή την περιοχή γύρω από τον Βόρειο Πόλο.

Η Ανταρκτική είναι η πιο κρύα, η πιο ξηρή και με τους περισσότερους ανέμους ήπειρος, ενώ έχει και το υψηλότερο μέσο υψόμετρο από όλες τις άλλες ηπείρους. Η θερμοκρασία στην Ανταρκτική έχει φτάσει ως -93°C . Δεν υπάρχουν μόνιμοι κάτοικοι, μένουν όμως ερευνητές στη διάρκεια του χρόνου σε ερευνητικούς σταθμούς που υπάρχουν διάσπαρτοι στην ήπειρο.

Η Ανταρκτική είναι παγωμένη έρημος με λίγες βροχοπτώσεις, στον δε Νότιο Πόλο το ύψος βροχοπτώσεων είναι χαμηλότερο από 10 εκ. τον χρόνο, κατά μέσο όρο. Οι θερμοκρασίες φτάνουν μεταξύ -80°C και -90°C στο εσωτερικό τον χειμώνα και μέγιστο μεταξύ 5°C και 15°C κοντά στις ακτές το καλοκαίρι. Ο κίνδυνος ηλιακών εγκαυμάτων είναι σημαντικός κίνδυνος, καθώς η επιφάνεια του χιονιού αντανακλά σχεδόν όλη την υπεριώδη ακτινοβολία που πέφτει πάνω του.

Η κλιματική αλλαγή που προκαλείται από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις ανθρώπινες δραστηριότητες συμβαίνει παντού στη Γη και έχει παρατηρηθεί και στην Ανταρκτική. Η θέρμανση του Νότιου Ωκεανού γύρω από την Ανταρκτική έχει προκαλέσει την αποδυνάμωση ή την κατάρρευση των τραπεζών πάγου, που βρίσκονται δίπλα από τους παγετώνες.

Οι πρώτοι παγκόσμιοι χάρτες, όπως ο χάρτης του Πίρι Ρέις το 1513, παρουσιάζουν την υποθετική ήπειρο Terra Australis. Πολύ μεγαλύτερη από την Ανταρκτική, η Terra Australis ήταν μια ξηρά που οι κλασικοί μελετητές θεωρούσαν απαραίτητη για την εξισορρόπηση των γνωστών εδαφών στο βόρειο ημισφαίριο. Ο Πίρι Ρέις ήταν διάσημος Οθωμανός ναυτικός, ναύαρχος και

συγγραφέας μιας λεπτομερειακής μελέτης για τη Μεσόγειο.

Οι ευρωπαϊκοί χάρτες εξακολουθούσαν να δείχνουν αυτή την υποθετική γη μέχρι που τα πλοία του Τζέιμς Κουκ διέσχισαν τον Ανταρκτικό Κύκλο το 1773. Ο Κουκ έφτασε σε απόσταση 120 χλμ. από τις ακτές της Ανταρκτικής, πριν οπισθοχωρήσει αντιμετωπίζοντας τον θαλάσσιο πάγο. Ο Τζέιμς Κουκ ήταν Άγγλος εξερευνητής, θαλασσοπόρος, χαρτογράφος και καπετάνιος του βρετανικού βασιλικού ναυτικού.

Η πρώτη επιβεβαιωμένη προσέγγιση στην ήπειρο της Ανταρκτικής έγινε το 1895 όταν το νορβηγικό-σουηδικό φαλινοθηρικό πλοίο «Αντάρτικ» έφτασε στο ακρωτήριο Αντέαρ. Το Ακρωτήριο Αντέαρ είναι βραχώδες ακρωτήριο από μαύρο βασάλτη. Το ακρωτήριο αυτό είναι τόπος με ιστορική σημασία, αφού εκεί έγινε η πρώτη στην ιστορία καταγεγραμμένη αποβίβαση ανθρώπου στην Ανταρκτική.

Στη φωτογραφία η πρώτη βάση στην Ανταρκτική που έγινε το 1899. Η καλύβα στέκεται ακόμα στο ακρωτήριο Αντέαρ, περικυκλωμένη από πιγκουίνους, όπου έγινε η πρώτη τεκμηριωμένη απόβαση στην Ανταρκτική.

Μία αποστολή υπό την ηγεσία του Νορβηγού πολιτικού εξερευνητή Ρόαλντ Αμούντσεν με το πλοίο Φραμ έγινε η πρώτη που προσέγγισε τον Νότιο Πόλο στις 14 Δεκεμβρίου 1911, χρησιμοποιώντας μία διαδρομή από τον Κόλπο των Φαλαινών και διασχίζοντας τον Παγετώνα Άξελ Χάιμπεργκ. Στη φωτογραφία η Νορβηγική σημαία στον Νότιο Πόλο.

Ο Αμερικανός εξερευνητής Ρίτσαρντ Μπερντ οδήγησε τέσσερις αποστολές στην Ανταρκτική κατά τις δεκαετίες του 1920, του 1930 και του 1940, χρησιμοποιώντας τα πρώτα μηχανοποιημένα τρακτέρ. Οι αποστολές του διεξήγαγαν εκτεταμένη γεωγραφική και επιστημονική έρευνα, και του πιστώνεται η αποτύπωση μιας μεγαλύτερης περιοχής της ηπείρου από οποιονδήποτε άλλον εξερευνητή.

Η Νορβηγίδα Ίνγκριντ Κρίστενσεν ήταν εξερευνήτρια του Νότιου Πόλου. Ήταν γνωστή ως η πρώτη γυναίκα που είδε την Ανταρκτική και πάτησε στην ηπειρωτική χώρα της Ανταρκτικής το 1937.

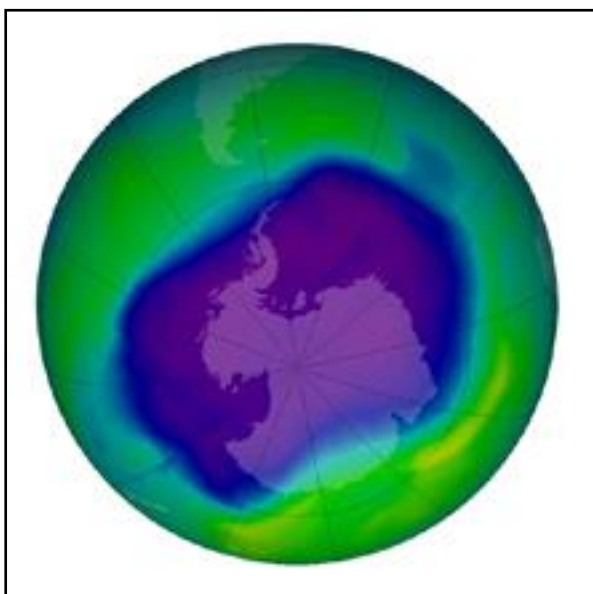
Το καθεστώς της Ανταρκτικής ρυθμίζεται από τη Συνθήκη της Ανταρκτικής του 1959 και άλλες σχετικές συμφωνίες, που ονομάζονται συλλογικό Σύστημα Συνθηκών της Ανταρκτικής. Η συνθήκη ορίζει την Ανταρκτική ως επιστημονικό καταφύγιο και καθιέρωσε την ελευθερία της επιστημονικής έρευνας και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Κάθε χρόνο επιστήμονες από 28 διαφορετικές χώρες διεξάγουν πειράματα που δεν είναι δυνατό να γίνουν σε άλλα μέρη του κόσμου. Το καλοκαίρι εργάζονται περισσότεροι από 4.000 επιστήμονες στους ερευνητικούς σταθμούς, ενώ ο αριθμός αυτός μειώνεται σε περίπου 1.000 κατά τον χειμώνα. Στη φωτογραφία ένας ερευνητικός σταθμός.

Υπάρχει ποικιλία θαλάσσιων ζώων που βασίζονται διατροφικά στο φυτοπλαγκτόν. Μερικά από αυτά είναι οι πιγκουίνοι, οι γαλάζιες φάλαινες, οι όρκες και τα γιγάντια καλαμάρια. Ο αυτοκρατορικός πιγκουίνος (στη φωτογραφία) είναι ο μόνος πιγκουίνος που αναπαράγεται κατά τη διάρκεια του χειμώνα στην Ανταρκτική.

Κάθε χρόνο αναπτύσσεται μία μεγάλη περιοχή χαμηλής συγκέντρωσης όζοντος –η τρύπα του όζοντος– πάνω από την Ανταρκτική. Η τρύπα αυτή καλύπτει σχεδόν όλη την ήπειρο. Η τρύπα εντοπίστηκε από επιστήμονες το 1985 και έχει τάσεις αύξησης. Επιστημονικές μελέτες δείχνουν ότι η τρύπα του όζοντος ενδέχεται να έχει κυρίαρχο ρόλο στην κλιματική αλλαγή στην Ανταρκτική και στην ευρύτερη περιοχή του Νοτίου Ημισφαιρίου.